

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА
Факультет плодовоовочівництва, екології та захисту рослин

Кафедра овочівництва

Дидактичне забезпечення
самостійного вивчення навчальної дисципліни «Овочівництво»
студентами факультету агрономії
спеціальності 201 «Агрономія» ступеня вищої освіти бакалавр
денної форми навчання

Овочівництво. Дидактичне забезпечення самостійного вивчення навчальної дисципліни студентами факультету агрономії спеціальності 201 «Агрономія» ступеня вищої освіти бакалавр денної форми навчання. Уманський НУС, 2023. 11 с.

Методичні вказівки підготувала доцент Вікторія КЕЦКАЛО

Рецензент: д. с.-г. н., професор Володимир ЗАМОРСЬКИЙ (Уманський НУС)

Розглянуто і рекомендовано до видання кафедрою овочівництва Уманського НУС (протокол № ____ від ____ лютого 2023 року).

Схвалено науково-методичною комісією факультету агрономії Уманського НУС (протокол № ____ від ____ лютого 2023 року).

ЗМІСТ

Передмова	4
1. Загальні методичні рекомендації з самостійного вивчення навчальної дисципліни.....	5
2. Дидактичне забезпечення самостійної роботи щодо засвоєння лекційного матеріалу.....	6
3. Дидактичне забезпечення самостійної роботи щодо підготовки до практичних та лабораторних занять.....	6
4. Програма самостійної роботи по вивченню дисципліни „Овочівництво“ та питання для самоконтролю.....	6
Методичне забезпечення та рекомендована література.....	9

ПЕРЕДМОВА

Самостійна робота студентів є основним засобом засвоєння навчального матеріалу у час, вільний від обов'язкових навчальних занять. Перелік нових категорій і понять, як і пропонованих завдань, допомагає студентам оптимально організувати самостійну роботу по вивченню навчальної дисципліни. Студент допускається до семестрового контролю, якщо він виконав усі види робіт, передбачені навчальним планом на семестр. При цьому необхідно підкреслити, що відвідування усіх видів навчальних занять (крім консультацій) є обов'язковим для студентів. Самостійна робота як специфічна форма організації навчального процесу відкриває великі можливості для поглиблення вивчення тих тем навчальної дисципліни, на які забракло часу під час проведення лекцій.

Самостійна робота – є важливою складовою частиною і основою підготовки майбутнього фахівця, оскільки мета самонавчання – опанувати засвоєння навчальної дії з наступним її опрацюванням на практичних заняттях. Реалізація такої мети на практиці сприяє розв'язанню завдань інтеграції – повному злиттю навчання і виховання, здійсненню принципу розвиваючого навчання, формуванню особистості майбутнього фахівця. Самостійна робота вирішує такі завдання:

- удосконалення знань, навичок і вмінь набутих на практичних заняттях;
- розширення світогляду студентів;
- розвиток творчих здібностей, самостійності, естетичних смаків.

Ефективність навчальної діяльності залежить від готовності студента до самонавчання та його індивідуальних якостей. Здатність до самонавчання є однією з найважливіших передумов не тільки успішного оволодіння дисципліною, але й формування навичок самостійної діяльності взагалі. Центральною проблемою щодо організації самостійної роботи є проблема забезпечення високої внутрішньої мотивації до самостійного її опанування. Продуктивність самостійної роботи залежить від психолого-педагогічних умов його організації: як мотивується навчально-пізнавальна діяльність студентів; як реалізується професійно-комунікативна компетенція студента; як здійснюється контроль його навчальних досягнень.

Головним завданням, яке має вирішити самостійне навчання є формування навичок і вмінь самонавчання. Самостійна робота – це самостійна навчально-пізнавальна діяльність проблемного, творчого та практичного характеру. Самостійна робота базується на володінні студентами навичками та вміннями, набутими на практичних заняттях, тому важливим є те, щоб студенти якнайповніше використовували ці навички та вміння під час самостійної роботи. Самостійна робота має позитивно впливати на навчальну діяльність студентів.

Першочергове завдання вищої школи – формування високоосвічених фахівців, здатних здійснити як дальший розвиток науки, так і матеріалізацію наукових знань. Фахівець сільськогосподарського виробництва – агроном-овочівник зобов'язаний досконало вивчити біологічні особливості овочевих рослин, освоїти сучасні інтенсивні технології у відкритому і закритому ґрунті, вміти їх впроваджувати і вдосконалювати на основі нових досягнень науки і передового досвіду, володіти найновішими формами організації та оплати праці, щоб кваліфіковано керувати виробничими колективами.

1. ЗАГАЛЬНІ МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З САМОСТІЙНОГО ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Самостійна робота – навчальна діяльність студента, спрямована на вивчення і оволодіння матеріалом навчального предмета без безпосередньої участі викладача. Самостійну роботу розглядають як окремий вид навчальних занять поряд з лекцією, семінаром, практичним заняттям та ін. При цьому її суттєвими ознаками вважають обов'язковість заняття у відведений розпорядком дня ВНЗ час, роботу без безпосередньої участі викладача, але за обов'язкового його контролю. Самостійна робота передбачає всю активну розумову діяльність студентів у навчальному процесі, є внутрішньою основою зв'язку різних видів і форм занять між собою. Самостійна робота є основним методом засвоєння знань і охоплює пізнавальну діяльність, яку здійснюють студенти не лише за межами аудиторії, а й на лекціях, семінарах, індивідуальних співбесідах, заліках, іспитах тощо.

За своєю суттю самостійна робота є активною розумовою діяльністю студента, пов'язаною з виконанням навчального завдання. Наявність завдання і цільової установки на його виконання вважають характерними ознаками самостійної роботи. Завдання, які доводиться вирішувати студенту в навчальній діяльності, стосуються таких її сфер:

- засвоєння матеріалу теми, яка розглядається на лекції (робота з конспектом лекції, рекомендованою навчальною літературою);
- конспектування фундаментальних робіт відповідно до програми навчальної дисципліни.

Усі ці елементи навчального процесу є самостійною роботою, оскільки студенти здійснюють їх певною мірою індивідуально, в позааудиторний час. Теоретична готовність студента виявляється в його інтелектуальній підготовленості, тобто у здатності застосувати свої знання для виконання завдання. Практична готовність полягає у здатності оптимально планувати самостійну роботу, вміло використовувати конспект лекцій, підручники, посібники, комп'ютер, розумові операції (аналіз, синтез, порівняння, узагальнення, класифікацію та ін.).

Мета та завдання вивчення дисципліни «Овочівництво»: пізнання природи овочевих рослин, їх походження, знання індивідуального розвитку рослин, опанування технології вирощування розсади, підготовки ґрунту, сівби (садіння), догляду за ґрунтом і рослинами, правильного вибору сорту, збирання врожаю та його товарної доробки.

Студенти, які розпочинають вивчати дисципліну «Овочівництво», мають інформуватися викладачем щодо організації самостійної роботи, її форм та видів, термінів виконання, форм контролю та звітності, кількості балів за виконання завдань. Перелік завдань для самостійної роботи, форми її організації та звітності, термін виконання та кількість отриманих балів за виконані завдання, визначаються викладачем кафедри. Оцінки (бали), одержані студентами за виконання різних видів самостійної роботи, фіксуються викладачами і доводяться до відома студентів.

Методичні вказівки підготовлені згідно освітньої програми навчальної дисципліни „Овочівництво” для аграрних вузів України спеціальності 201 „Агрономія”. Студенти денної форми навчання Уманського НУС вивчають навчальну дисципліну „Овочівництво” на 3 та 4 курсах.

2. ДИДАКТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЩОДО ЗАСВОЄННЯ ЛЕКЦІЙНОГО МАТЕРІАЛУ

Після прослуховування кожної лекції студент повинен прочитати конспект лекцій [1]; знайти відповідь на кожне запитання, що наведено після кожної лекції в розділі «Питання до теми». Посилання на літературу для самостійної роботи студентів для засвоєння теоретичного матеріалу наведені в опорному конспекті лекцій в розділі «Рекомендована література» [1].

Перевірка засвоєння студентами теоретичного матеріалу попередньої лекції проводиться викладачем на початку кожного лекційного заняття в вигляді вибіркового опитування студентів.

Впродовж семестру проводяться модульні контрольні роботи у письмовій формі, що складаються з теоретичної частини (у формі тестових запитань) та практичної частини (2 задачі). Питання для підготовки до тестового контролю складаються на основі питань, наведених після кожної лекції в конспекті лекцій [1].

3. ДИДАКТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЩОДО ПІДГОТОВКИ ДО ПРАКТИЧНИХ ТА ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

При підготовці до кожної лабораторної чи практичної роботи студент повинен ознайомитися з методикою і послідовністю її виконання та відповісти на контрольні запитання до роботи, які наведені в методичних вказівках [2]. Для виконання лабораторної чи практичної роботи студент одержує у викладача індивідуальний варіант завдання та виконує його відповідно до графіка в послідовності, яка наведена в методичних вказівках. Після виконання лабораторної або практичної роботи викладач здійснює контрольне опитування або тестування, за результатами яких студент може отримати до 30 балів за виконання накопичувальної частини дисципліни.

4. ПРОГРАМА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ПО ВИВЧЕННЮ ДИСЦИПЛІНИ „ОВОЧІВНИЦТВО“ ТА ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

Вивчення навчальної дисципліни „Овочівництво“ передбачає самостійне опрацювання спеціальної рекомендованої літератури за темами, винесеними для самостійного вивчення відповідно до програми. Форма підсумкового контролю – екзамен.

Перелік тем самостійної роботи студентів денної форми навчання

№ з/п	Назва теми	денна форма
Модуль 1. Теоретичні основи овочівництва		2
1	Сучасний стан овочівництва в Україні та у світі.	2
2	Ботанічне та виробничо-біологічне групування овочевих рослин	
3	Вимоги овочевих рослин до умов навколишнього середовища і методи їх оптимізації у відкритому і закритому ґрунті.	
Модуль 2. Технологічні прийоми вирощування овочевих культур		26
4	Насіннєве і вегетативне розмноження. Насіння. Передпосівна підготовка насіння. Строки і способи сівби. Норма висіву насіння та	2

	площа живлення рослин	
5	Розрахунки доз мінеральних добрив під урожай овочевих культур закритого ґрунту.	2
6	Розрахунки зрошувальної норми при вирощуванні овочевих культур у закритому ґрунті.	2
7	Суть методу розсади та технологічні прийоми вирощування розсади	2
8	Конструкції культиваційних споруд закритого ґрунту:	18
8.1.	– Особливості влаштування різних видів утепленого ґрунту	2
8.2.	– Особливості будови парників з біологічним обігрівом	2
8.3.	– Особливості будови і використання плівкових теплиць аркового типу	2
8.4.	– Особливості будови і використання плівкових теплиць блокового типу	4
8.5.	– Особливості будови і використання зимових теплиць ангарного типу	4
8.6.	– Особливості будови і використання зимових теплиць блокового типу	4
Модуль 3. Технологія вирощування овочевих рослин		48
9	Характеристика видів капусти, їх морфологічні та біологічні особливості	
10	Технологія вирощування капусти білоголової ранньостиглої у закритому ґрунті.	4
11	Технологія вирощування капусти середньостиглої розсадними і безрозсадним способами у відкритому ґрунті.	1
12	Технологія вирощування капусти білоголової пізньостиглої розсадним і безрозсадним способами.	1
13	Біологічна, морфологічна характеристики та технологія вирощування огірка розсадним та безрозсадним способами у відкритому і закритому ґрунті.	6
14	Характеристика представників родини Пасльонові, їх морфологічні та біологічні особливості.	2
15	Технологія вирощування помідора у відкритому і закритому ґрунті.	4
16	Технологія вирощування баклажана у відкритому та закритому ґрунті.	4
17	Технологія вирощування перцю солодкого у відкритому та закритому ґрунті.	4
18	Біологічна, морфологічна характеристики та технологія вирощування овочевих рослин родини Бобові у відкритому ґрунті.	3
19	Морфологічні ознаки та технологія вирощування овочевих рослин групи Багаторічні	6
20	Морфологічні ознаки та технологія вирощування овочевих рослин групи Зеленні	6
21	Біологічна та морфологічна характеристики основних овочевих рослин групи Коренеплідні.	2
22	Технологія вирощування моркви столової.	
23	Технологія вирощування буряку столового.	1

24	Технологія вирощування петрушки коренеплідної	
25	Біологічна та морфологічна характеристика і технологія вирощування часнику ярого та часнику озимого.	4
Всього		76

Питання для самоконтролю

Модуль 1. Теоретичні основи овочівництва.

1. Назвіть представників і характерні ознаки рослин групи плодових.
2. Назвіть представників і характерні ознаки рослин групи капустяних, зеленних і багаторічних овочевих рослин.
3. Назвіть представників і характерні ознаки рослин групи коренеплідних і цибулинних овочевих рослин.
4. В чому полягає життєвий цикл однорічних, дворічних та багаторічних овочевих рослин?
5. Які є способи регулювання температурного режиму у відкритому і закритому ґрунті?
6. Як регулюють відносну вологість повітря у відкритому і закритому ґрунті?
7. На які групи за вимогливістю до інтенсивності освітлення поділяються овочеві рослини?
8. На які групи поділяються овочеві рослини за вимогливістю до вологості?

Рекомендована література

Основна: 1, 2, 5

Додаткова: 14, 15, 17, 20, 21, 22

Модуль 2. Технологічні прийоми вирощування овочевих культур.

1. Вкажіть види утепленого ґрунту.
2. Які накривні матеріали використовують за влаштування різних видів утепленого ґрунту? Охарактеризуйте їх.
3. Яке призначення парників?
4. Як поділяють парники за конструктивними особливостями і будовою покриття?
5. Як класифікують зимові теплиці ангарного типу за виробничим призначенням?
6. Які матеріали використовують при будівництві зимових теплиць блокового типу?
7. Назвіть основні елементи конструкції теплиць блокового типу?
8. Як поділяють плівкові теплиці за призначенням?
9. Охарактеризуйте типи плівки для накриття теплиці.
10. Вкажіть основні елементи конструкції плівкових теплиць аркового типу.
11. Які теплиці належать до плівкових блоково-аркових?
12. Вимоги до розсадно-овочевих плівкових блоково-аркових теплиць?
13. Які матеріали використовують при будівництві плівкових блоково-аркових теплиць?

Рекомендована література

Основна: 1, 2, 5

Додаткова: 14, 15, 16, 17, 18, 20, 21, 22

Модуль 3. Технологія вирощування овочевих рослин.

1. Назвіть, які ви знаєте види капуст.
2. Які продуктові органи утворюють різні види капусти?
3. Назвіть календарні строки висаджування розсади капусти білоголової ранньостиглої в різних ґрунтово-кліматичних зонах вирощування.
4. За якими схемами висаджують розсаду капусти білоголової ранньостиглої?
5. Строки і норми сівби насіння за вирощування розсади капусти білоголової пізньостиглої у холодних грядках.
6. За якими схемами розміщують рослини капусти пізньостиглої і середньостиглої після проріджування?
7. Назвіть морфологічні ознаки рослин помідора.
8. Морфологічні ознаки рослин перцю і баклажана.
9. Вкажіть календарні строки висаджування розсади і сівби насіння помідора у відкритому ґрунті залежно від ґрунтово-кліматичної зони України.
10. Вкажіть схеми розміщення рослин помідора і норму висіву насіння.
11. У які строки висаджують рослини перцю солодкого у відкритий ґрунт?
12. Вкажіть строки сівби насіння баклажана на розсаду і строк садіння розсади у відкритий ґрунт.
13. Назвіть види овочевих культур які належать до групи коренеплодів.
14. До яких ботанічних родин належать види рослин групи коренеплодів?
15. Вкажіть яка тривалість життєвого циклу у овочевих рослин групи коренеплодів.
16. Назвіть складові зовнішньої будови коренеплоду.
17. Схеми розміщення та густина рослин моркви столової.
18. Назвіть, які ви знаєте овочеві рослини групи цибулеві.
19. Вкажіть тривалість життєвого циклу овочевих рослин групи цибулеві.
20. Сівба насіння цибулі ріпчастої (схема, строк, норми висіву, глибина загорання насіння).
21. Вкажіть схему широкорядкового, ширококутового і багаторядкового стрічкового способу сівби насіння цибулі ріпчастої на сіянку.
22. На які фракції за діаметром цибулини сортують сіянку після збирання?
23. Назвіть норму висіву сіянки залежно від схеми сівби і розміру фракції.
24. Назвіть строки сівби і схеми розміщення рослин озимого і ярого часнику.

Література: 1–22

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Лихацький В.І. Овочівництво (практикум) / Лихацький В.І., Улянич О.І., Гордій М.В., Ковтунюк З.І., Слободяник Г.Я., Щетина С.В., Тернавський А.Г., Накльока О.П., Кецкало В.В., Чередниченко В.М. Вінниця: ФОП Бондарець С.С., 2012. 451 с.
2. Гіль Л.С. Сучасні технології овочівництва закритого і відкритого ґрунту / Л.С. Гіль, А.І. Пашковський, Л.Т. Сулима. Вінниця: Нова книга, 2008. Ч. 1. 368 с.

3. Гіль Л.С. Сучасні технології овочівництва закритого і відкритого ґрунту / Л.С. Гіль, А.І. Пашковський, Л.Т. Сулима. Вінниця: Нова книга, 2008. Ч. 2. 391 с.

4. Лихацький В.І. Овочівництво: Біологічні особливості і технологія вирощування овочевих культур / В.І. Лихацький, Ю.Є. Бургарт, В.Д. Васянович. К. Урожай, 1996. Ч. 2. 359 с.

5. Сич З.Д. Овочівництво: навчальний посібник / З.Д. Сич, І.М. Бобось, І.О. Федосій. К.: ЦП «Компринт», 2018. 406 с.

Додаткова:

6. Улянич О.І. Зеленні та пряносмакові овочеві культури. К.: Дія, 2004. 67 с.

7. Улянич О.І., Кецкало В.В. Салат посівний. Монографія. Умань: Уманське комунальне видавничо-поліграфічне підприємство, 2011. 183 с. 10,7 у.а.

8. Лихацький В.І., Улянич О.І., Щетина С.В., Слободяник Г.Я., Ковтунюк З.І., Тернавський А.Г., Кецкало В.В. Рекомендації «Технологія вирощування капусти». Редакційно-видавничий відділ Уманського НУС, 2013. 15 с.

9. Лихацький В.І., Улянич О.І., Щетина С.В., Слободяник Г.Я., Ковтунюк З.І., Тернавський А.Г., Кецкало В.В. Рекомендації «Технологія вирощування моркви столової». Редакційно-видавничий відділ Уманського НУС, 2013. 10 с.

10. Лихацький В.І., Улянич О.І., Щетина С.В., Слободяник Г.Я., Ковтунюк З.І., Тернавський А.Г., Кецкало В.В. Рекомендації «Вирощування огірка у відкритому ґрунті». Редакційно-видавничий відділ Уманського НУС, 2013. 15 с.

11. Лихацький В.І., Улянич О.І., Щетина С.В., Слободяник Г.Я., Ковтунюк З.І., Тернавський А.Г., Кецкало В.В. Рекомендації «Вирощування помідора розсадним і безрозсадним способами у відкритому ґрунті». Редакційно-видавничий відділ Уманського НУС, 2013. 12 с.

12. Лихацький В.І., Улянич О.І., Щетина С.В., Слободяник Г.Я., Ковтунюк З.І., Тернавський А.Г., Кецкало В.В. Рекомендації «Вирощування цибулі ріпчастої однорічним і дворічним способами». Редакційно-видавничий відділ Уманського НУС, 2013. 14 с.

13. Атлас овочевих рослин / З.Д. Сич, І.М. Бобось. К.: Друк ООО АРТ-ГРУП, 2010. 112 с.

14. Барабаш О.Ю. Біологічні основи овочівництва / О.Ю. Барабаш, Л.К. Тараненко, З.Д. Сич. К.: Арістей, 2005. 344 с.

15. Барабаш О.Ю. Догляд за овочевими культурами / О.Ю. Барабаш, З.Д. Сич, В.Л. Носко. К.: Нововведення, 2008. 122 с.

16. Барабаш О.Ю. Овочівництво. К.: Вища школа, 1994. 362 с.

17. Бондаренко Г.Л. Довідник по овочівництву. К.: Урожай, 1990. 271 с.

18. Все про городництво / О.Ю. Барабаш, П.С. Семенчук. К.: Вирій, 2000. 284 с.

19. Зеленні овочеві культури / О.Ю. Барабаш, С.Т. Гутиря. К.: Вища школа, 2006. 86 с.

Інформаційні ресурси:

20. Репозитарій кафедри овочівництва Уманського НУС. Електронний ресурс. Режим доступу URL: <http://lib.udau.edu.ua/handle/123456789/11>

21. Державний реєстр сортів рослин, придатних для поширення в Україні на 2022 рік / Київ, 2022. 503 с. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://agro.me.gov.ua/storage/app/uploads/public/5ed/a13/f36/5eda13f36859c683832429.pdf> (оновлюється щорічно).

22. Національна асоціація сільськогосподарських дорадчих служб України. Електронний ресурс. Режим доступу URL: <http://www.auv.com.ua/16-sectionchief/vegetable>